

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 1082/14

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערער: אשרף ג'סאר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום
31.12.2013 בת"פ 54685-01-12 שניתן על ידי כב' סגן
הנשיא א' שיף

תאריך הישיבה: י"ז בסיון התשע"ה (4.6.2015)

בשם המערער: עו"ד אביגדור פלדמן; עו"ד ימימה אברמוביץ'

בשם המשיבה: עו"ד עידית פרג'ון; עו"ד שגב אדלר

פסק-דין

השופטת ד' ברק-ארז:

1. עורך דין מתקשר בהסכם עם לקוחותיו לייצוגם בהליכים משפטיים מורכבים. ההסכמים נוקבים בסכומים שעל הלקוחות להעביר לעורך הדין לשם תשלום של אגרות משפט. בפועל, עורך הדין נוטל כספים אלה לשימוש האישי ונוקט הליכים משפטיים שהאגרה בגינם נמוכה בהרבה. האם פעולות אלה ופעולות נוספות הכרוכות בהן גיבשו עבירות פליליות חמורות – כלפי לקוחותיו וכלפי הרשויות, ובכללן מרמה, זיוף ועבירות מתחום המס והלבנת ההון, או שמא מדובר במצב שבו עורך הדין ולקוחותיו הגדירו את הכספים שהועברו כתשלום אגרה, על-בסיס הסכמה משותפת, על מנת

להסוות את היקף שכר הטרחה של עורך הדין, כך שלפחות כלפי לקוחותיו הוא לא ביצע עבירות מרמה חמורות? שאלות אלה עמדו במרכזו של הערעור שבפנינו, אשר נסב הן על הכרעת הדין בעניינו של המערער והן על גזר דינו.

עיקרי התשתית העובדתית

2. המערער, שהיה בעל משרד פרטי לעריכת דין, נטל על עצמו את ייצוגם של שני בנקים מצריים – בנק אלעקארי ובנק מצר (להלן יחדיו: הבנקים) – לשם הגשת תביעות כספיות בסכומים עצומים של מאות מיליוני שקלים, בכל הנוגע לזכויות נטענות שלהם בחברה השולטת במלון המלך דוד בירושלים. המערער והבנקים חתמו על הסכמים שנועדו להסדיר את ההתקשרות ביניהם. כל אחד מהסכמים אלה נקב בסכומי האגרות שיעבירו הבנקים (כל אחד במסגרת החוזה הרלוונטי לו) לצורך הגשת התביעות הכספיות בשם, וכן בשכר טרחתו של המערער בעבור הטיפול בתיק. בפועל, הגיש המערער בשם הבנקים בקשות למתן פסקי דין הצהרתיים, שהאגרה בגינם היא בסך של מאות שקלים בלבד – כך שאת הכספים שקיבל מן הבנקים, לכאורה עבור תשלום האגרות – בסך כולל של למעלה מ-18 מיליון שקל – שלשל לכיסו. בנוסף לכך, קיבל המערער מבנק אלעקארי סכום הקרוב למיליון דולר אשר לטענתו היה דרוש לשם שכירת שירותיו של מומחה משפטי שיסייע לטיפול בתביעה. גם סכום זה שלשל המערער לכיסו. אלה הם עיקרי העובדות המשמשות בסיס לאישומים נגדו. להלן יפורטו העובדות כפי שתוארו בכתב האישום שהוגש נגד המערער ועיקרי טענות הצדדים בהליך שהתקיים בבית המשפט המחוזי, וכל זאת בקיצור, בשים לב לכך שהדברים מובאים באופן מפורט בפסק דינו של בית המשפט המחוזי.

כתב האישום וההליכים עד כה

3. כתב האישום נגד המערער הוגש לבית המשפט המחוזי בחיפה (ת"פ 5471-01-12, סגן הנשיא א' שיף). כתב האישום ייחס למערער שורה של עבירות חמורות בגדרם של חמישה אישומים בגין מסכת הפעולות המתוארות לעיל. האישום הראשון נסב על ההתקשרות של המערער עם בנק אלעקארי. על-פי האמור בו, המערער הציג לבנק אלעקארי מצג שווא לפיו יגיש בשמו תביעה כספית על סך של שבעים ושמונה מיליון דולר. לפי הסכם זה, בנק אלעקארי נדרש להעביר למערער סך של 2.5% משווי התביעה – כשמונה מיליון שקל – עבור תשלום אגרת בית המשפט. בפועל, המערער הגיש בשם בנק אלעקארי תביעה למתן פסק דין הצהרתי כנגד האפוטרופוס לנכסי נפקדים ושילם סך של 954 שקל כאגרת משפט. עוד נטען כי על מנת לרמות את הבנק, המערער זייף

קבלה המעידה כביכול על תשלום של אגרת משפט בסך 8,255,000 שקל, אשר אותה שלח לבנק אלעקארי לאחר שנדרש להציג קבלה מתאימה. בגדרו של אישום זה יוחסו למערער עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 418 סיפא ו-420 לחוק העונשין ואיסור הלבנת הון לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון). האישום השני נסב על ההתקשרות של המערער עם בנק מצר. על-פי האמור בו המערער פנה לנציגו של בנק מצר והציג להם מצג שווא לפיו יגיש בשם הבנק תביעה כספית על סך ארבע מאות וששה מיליון שקל. גם בהסכם זה צוין כי הגשת התביעה תחייב תשלום אגרה בסך של 2.5% מסכום התביעה. המערער דרש מן הבנק סכום של 10,169,910 שקל לשם תשלום האגרה, אך בפועל שלשל את מרבית הסכום לכיסו, אף זו הפעם באמצעות מסכת של מרמה והסתרה. על פי הנטען, לאחר שהמערער לא הצליח להפקיד בחשבונו הפרטי המחאה בסכום שדרש מבנק מצר מאחר שזו נרשמה לפקודתו "עבור בית המשפט", הוא פנה לדרך פעולה אחרת לשם העברת הכספים לחשבונו. לשם כך, המערער פתח תיק הוצאה לפועל כנגד אדם החייב כספים לבנק אלעקארי, ובמקביל דרש מבנק מצר לרשום המחאה חדשה בסכום המבוקש לטובת "בית משפט ירושלים". בהמשך לכך, המערער טען בפני ראש לשכת ההוצאה לפועל כי החייב שנגדו פתח את תיק ההוצאה לפועל, רכש המחאה בנקאית בסכום האמור, וכי זו תופקד בקופת בית המשפט לטובת כיסוי חובותיו לבנק אלעקארי. המערער הפקיד בקופת בית המשפט את ההמחאה שהתקבלה מבנק מצר, ומאחר שהציג את עצמו כבא-כוחו של בנק אלעקארי, קיבל אישור למשוך את הכספים עבור הבנק. בפועל, הכספים הועברו לחשבונו הפרטי. גם בגדרו של אישום זה יוחסו למערער עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות ואיסור הלבנת הון. האישום השלישי נסב על ההתקשרות של המערער עם מומחה ששכר לשם ליווי אקדמי של ההליכים המשפטיים, פרופסור אשר מעוז (להלן: מעוז). המערער דיווח על ההתקשרות האמורה לנציגי הבנקים, ובהמשך לכך הועבר לו סך של 940,000 דולר עבור שכר המומחה על ידי בנק אלעקארי. להשלמת התמונה יצוין כי אף בנק מצר התבקש להעביר למערער תשלום בגין שכר טרחתו של מעוז, אולם סרב לעשות כן, ולכן המערער ביקש מבנק אלעקארי להעביר לו סכום נוסף כהלוואה, כנגד חלקו של בנק מצר בשכר הטרחה של מעוז, וכך קיבל מבנק אלעקארי סכום נוסף כאמור. בפועל, כך נטען, המערער לא העביר סכומים אלה למעוז, אלא הוסיף להחזיק בהם, ובמקביל הודיע לנציגי הבנקים כי התשלום הועבר למעוז. המערער מסר למעוז עצמו כי הבנקים אינם מעוניינים עוד בהתקשרות עמו. בגדרו של אישום זה יוחסה למערער עבירה של גניבה בידי מורשה לפי סעיף 393(2) לחוק העונשין, בנוגע לסכום הראשוני שהעביר

בנק אלעקארי למערער, להבדיל מן הסכום הנוסף שהועבר אליו כהלוואה. האישומים הרביעי והחמישי ייחסו למערער עבירות שיוחסו לו. לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה) בגין התחמקותו מתשלום מס עבור הסכומים ששלשל לכיסו כמפורט באישומים הקודמים.

4. בתשובתו לאישומים הודה המערער בחלק מן העובדות שפורטו בכתב האישום, אך כפר במרבית העבירות שיוחסו לו. בכל הנוגע לשני האישומים הראשונים הוא טען כי קיבל את הכספים, אך כי לאמיתו של דבר הייתה הסכמה בינו לבין נציגי הבנקים באשר לכך שהסכומים שהוצגו בהסכמים כמיועדים לתשלום אגרות ישולמו לו למעשה כשכר טרחה – וזאת על מנת להסוות את גובה שכר הטרחה שלו מפני גורמי הפיקוח על הבנקים במצרים. בכל הנוגע לאישום השלישי טען המערער כי הסכום שהועבר כשכר המומחה נותר בידו מאחר שבפועל לא הושלמה הספקת השירותים המשפטיים על-ידי מעוז. ביחס לאישומים הרביעי והחמישי נטען כי הסכומים הנזכרים בגדרי האישומים הראשון והשני אכן התקבלו וטרם דווחו לשלטונות המס, ולכן המערער מודה בביצוע עבירה של אי-דיווח למס הכנסה, אך הוסיף כי עשה כן ללא כוונת מרמה.

5. עיקר המחלוקת בין הצדדים בבית המשפט המחוזי – ובהמשך לכך גם בפנינו – נסב על השאלה האם הבנקים המצריים ידעו והסכימו כי הסכומים שהוצגו בהסכמים שנעשו עם המערער כאגרת משפט יהיו למעשה שכר טרחתו של המערער.

6. המדינה טענה כי יש לדחות את טענתו של המערער, קודם כול, על בסיס האמור בהסכמים עצמם. כמו כן, העידו מטעם התביעה כמה עדים – חאלד אלשאזלי, יו"ר הדירקטוריון לענייני השקעות של בנק אלעקארי (להלן: אלשאזלי); מוחמד אלערוסי ז"ל, שהיה מנהלו של סניף בנק אלעקארי ברמאללה (להלן: אלערוסי); צלאח אלקאדי, מחליפו של אלערוסי; מוחמד סלמאן, מנהל הכספים של סניף בנק אלעקארי בראמללה; פאולה חאפוז, היועצת המשפטית של בנק מצר (להלן: חאפוז); עיפאת עיסחאק, יו"ר דירקטוריון בנק מצר (להלן: עיסחאק); וניזאר ותד, עורך דין עצמאי אשר סיפק למערער שירותים משפטיים, בין היתר בהקשר לעבודה עם בנק מצר. בכל הנוגע לאישום השלישי העיד מטעם התביעה מעוז.

7. המערער מצדו ביקש לבסס את הגנתו על כך שבכירים בבנק אלעקארי ידעו למעשה והסכימו כי שכר טרחתו יהיה גבוה (שלא כאמור בחוזה). לשם כך, העידו מטעם ההגנה כמה עדים ששמעו על כך לטענתם מאלערוסי.

8. בנוסף לכך, המערער השליך יהבו על מכתב שלדבריו כתב לאלערוסי ביולי 2007 (שסומן כמוצג נ/31) ושממנו עולה כי התייחס באופן פתוח לכך שהתשלום שהוצג כסכום אגרה היה למעשה שכר טרחתו (להלן: המכתב). נוסחו של המכתב התייחס "לקבלת זכויותינו כשכ"ט עו"ד... המתבטאות באגרות ששולמו למשרדנו". לטענת המערער, מדובר בהתייחסות ישירה לכך ששכר הטרחה "התבטא" באגרות. הוא הוסיף וטען כי התרגום העדיף לביטוי המקורי שנכתב בערבית הוא "בא בדמות אגרות", מונח השאוב מעולם התיאטרון ומדגיש עוד יותר את העובדה ששכר הטרחה אך "התחפש" כסכום אגרה.

9. ביום 26.8.2013 הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער במרבית העבירות שיוחסו לו (למעט עבירת זיוף אחת שיוחסה לו בגין זיוף תצהיר ועבירה אחת של הלבנת הון בפרשת בנק אלעקארי, אשר במקומה המערער הורשע בעבירה של עשיית פעולה ברכוש אסור). בית המשפט המחוזי דחה את הגרסה שהציג המערער לפיה בנקים מכובדים נטלו על עצמם סיכונים ופעלו בדרכי מרמה על מנת להבטיח את שכר הטרחה שלו. בעניין זה, בית המשפט המחוזי עמד על סתירות רבות אשר עלו מעדותו של המערער במשטרה ובמהלך הדיון בעניינו, כמו גם על שתיקתו של המערער במהלך חקירתו בחלק מן המקרים. בית המשפט המחוזי התרשם כי הגרסה שהציג המערער היא גרסה מתפתחת וכבושה, וכי ההסברים שהוא סיפק באשר לאי-ההתאמה בינה לבין הראיות האובייקטיביות שהוגשו אינם מניחים את הדעת. לעומת זאת, בית המשפט המחוזי נתן אמון מלא בעדויותיהם של אלשאזלי, עיסחאק וחאפז, אשר טענו כי הסכומים שהועברו על ידי הבנקים יועדו לתשלום של אגרת בית המשפט בלבד. אלשאזלי ועיסחאק אף הוסיפו כי, בניגוד לנטען על-ידי המערער, כלל אין צורך באישור של גורם ממונה כלשהו במצרים על מנת לקבוע את גובהו של שכר הטרחה של עורך דין שעמו הבנק עובד. גם עדותו של מעוז לפיה המערער הוא שהוביל לסיום ההתקשרות עת טען בפניו כי הבנקים אינם מעוניינים בשירותיו ומסרבים להעביר את התשלום בעבורם, נמצאה אמינה.

10. בסיכומו של דבר, הרשעתו של המערער בבית המשפט המחוזי התבססה, קודם כול, על הראיות האובייקטיביות שהוגשו, כדוגמת ההסכמים עצמם והמסמכים שזיף המערער, ובנוסף לכך על עדויותיהם של חלק מעדי התביעה שהיו מהימנים על בית המשפט המחוזי. בכל הנוגע לחלקו של אלערוסי, בית המשפט המחוזי מצא שניתן להניח כי הוא היה שותף למעשיו של המערער, ולכן יש לייחס משקל נמוך, אם בכלל, לעדותו, אשר הפלילה את המערער. כמו כן, בית המשפט המחוזי ציין כי אף אם

אלערוסי היה שותף למעשים, הרי שאין בכך כדי לומר שמנהלי בנק אלעקארי במצרים היו שותפים להסוואתו של שכר הטרחה כאגרה, באופן שפוטר את המערער מאחריותו למעשי המרמה שיוחסו לו.

11. בית המשפט המחוזי קבע כי העבירות שבהן הורשע המערער הן חמורות ביותר. הן כללו, כך נקבע, פגיעה קשה בקניינם של הבנקים, בהיקף כולל של 21,500,000 שקל, הפרה קשה של יחסי האמון שאמורים לשרור בין עורך דין ללקוחו והעלמת מס בהיקפים נרחבים. על כך הוסיף בית המשפט המחוזי כי יש לשקול לחומרא גם את הדרך המתוחכמת והפתלתלה שבה נהג המערער ואת העובדה כי הוא לא נרתע מלחזור על מעשיו פעם אחר פעם, תוך שהוא מטעה את רשם ההוצאה לפועל, מזייף קבלה מטעם בית המשפט ומציג תרגום מטעה של מסמכים לערבית. בית המשפט המחוזי סבר כי במקרה זה ניתן לזהות שלושה "אירועים" לצרכיו של תיקון 113 לחוק העונשין – בשים לב לכך שמדובר בשני מעשי מרמה נפרדים כלפי שני בנקים (שלכל אחד מהם נלוו עבירות של העלמת מס) ובגניבת כסף שנועד למומחה. באשר למתחמי הענישה, בית המשפט המחוזי קבע כי יש להעמידם – בגין כל אחד מן האירועים – בין שלוש לחמש שנות מאסר, בתוספת קנס כספי. בהמשך לכך, בית המשפט המחוזי גזר על המערער ארבע שנות מאסר בפועל בגין כל אחד משני האירועים הראשונים, אשר ירוצו במצטבר, וכן שלוש שנות מאסר בפועל בגין האירוע השלישי, אשר שתיים מהן ירוצו בחופף לעונשים האחרים, כך שבסך הכול הושתו על המערער תשע שנות מאסר בפועל. בנוסף לכך, הושת על המערער עונש מאסר על תנאי בן שנתיים לצד כל אחד מעונשי המאסר בפועל שהושתו עליו, כשהתנאי הוא שבמשך שלוש שנים לא יעבור עבירה שבין יסודותיה מרמה ו/או שליחת יד ברכוש הזולת, או – תנאי שנוסף רק לעונשי המאסר בגין שני האירועים הראשונים – עבירה שבין יסודותיה העלמת הכנסות ו/או מרמה כלפי רשויות המס או עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון. כמו כן הושת על המערער קנס בסך של 250,000 שקל והוא אף חויב בתשלום פיצויים לבנקים בסכומים של 516,000 שקל לבנק אלעקארי ו-258,000 שקל לבנק מצר.

הערעור

12. הערעור שבפנינו כוון כנגד הכרעת הדין וגזר הדין גם יחד.

13. בכל הנוגע להכרעת הדין חזר המערער ומיקד את טענותיו בכך שהסוואת שכר טרחתו כתשלום אגרה הייתה עניין שהוסכם בינו לבין לקוחותיו, שני הבנקים. לכך הוא מוסיף כי אלערוסי היה מבחינתו נציג מוסמך של שני הבנקים וכי זה נתן את הסכמתו

המפורשת להסוואה הנידונה, כך שלמצער הוא הוטעה על ידי אלערוסי וניתן לומר כי עומדת למערער ההגנה של "טעות במצב הדברים" הקבועה בסעיף 34(א) לחוק העונשין.

14. באופן יותר ספציפי, כדי להתמקד בפן האובייקטיבי של הראיות טוען המערער בהרחבה ביחס למכתב. במכתב זה, שעל-פי האמור בו הופנה לכאורה אל בנק אלעקארי, נאמר כי המערער מבקש לתאם פגישה "ע"מ שיתאפשר לנו להחזיר את התיק עם כתב התביעה יחד עם קבלת זכויותינו כשכ"ט עו"ד וכו', המתבטאות באגרות ששולמו למשרדנו עפ"י ההסכם החתום בינינו". לטענת בא-כוחו של המערער, בשפתו הציורית, מכתב זה הוא "אבן הרוזטה" של התיק, משום שהוא "מתרגם" את כוונת הצדדים בהסכמים שנעשו ביניהם ומבהיר כי תשלום ההוצאות אינו אלא "הצגה" של שכר הטרחה.

15. כמו כן, המערער מצביע על אינדיקציות אובייקטיביות נוספות אשר לשיטתו מלמדות מה הייתה כוונתם האמיתית של הצדדים בהסכמים שערכו. כך למשל, הוא מצביע על קבלה (מזויפת) שהציג לבנק אלעקארי באשר לתשלום אגרה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בה בשעה שהבנק ידע כי ההליך בעניינו נפתח בבית המשפט המחוזי בירושלים. פער זה מלמד, כך נטען, כי הצדדים ידעו והסכימו כי תשלום האגרה לא נעשה כלל. בנוסף, לטענת המערער גם התנהלותו של בנק אלעקארי כלפיו לאחר המועד שבו התגלה לבנק כי האגרה לא שולמה – ינואר 2011 – מלמדת על ידיעתו בפועל ועל הסכמתו להסוואת שכר הטרחה. בנק אלעקארי, כך נטען, הוסיף לנהל עמו מגעים באותה תקופה אף בנוגע לתביעת הזכויות במלון המלך דוד, ולא העלה כנגדו כל טענה גם במסגרת ההתחשבנות הסופית שנעשתה עמו. המערער מוסיף עוד כי לנוכח שיתוף הפעולה הנרחב בין שני הבנקים, יש להניח כי גם לבנק מצר נודע על התנהלותו בקשר לכספים כבר בראשית שנת 2011, ובכל זאת הוא הוסיף לעבוד עמו. בכל הנוגע לאי-העברת שכרו של מעוז, המערער טוען כי הסכומים שהועברו מהבנק ניתנו למעשה כמקדמה כנגד שכר הטרחה של המערער, ולא כתשלום עבור שכרו של מעוז, אשר ממילא לא פעל כנדרש ממנו ולא היה טעם בהעברת התשלום אליו. על כן, לשיטת המערער, תשלום זה לא התקבל במרמה, ולכל היותר עליו להשיב את הכספים לבנק במסגרת התקזזות רגילה – ואזרחית – בין הצדדים.

16. באשר לגזר הדין, טוען המערער כי אף אם ייקבע שהכרעת הדין צריכה לעמוד בעינה, הרי שבית המשפט המחוזי החמיר עמו יתר על המידה, בשים לב לנסיבותיו האישיות, לכך שלא היה מקום לבסס את הענישה במקרה זה על הכרה בקיומם של

שלושה "אירועים" נפרדים, וכן לחלקו הרב של אלערוסי במעשים, אשר היה לשיטתו של המערער "העברייני העיקרי".

17. מנגד, המדינה מבקשת לדחות את הערעור על כלל חלקיו.

18. לטענת המדינה, גרסתו של המערער היא גרסה פנטסטית, שקשה לקבלה, ומכל מקום, לא הונחה לה תשתית של ממש. בנוסף, המדינה הדגישה כי טענותיו של המערער, רובן ככולן, נוגעות לממצאי עובדה ומהימנות שקבע בית המשפט המחוזי וכי אין כל עילה להתערב בהכרעותיו בעניינים אלה.

19. המדינה חוזרת וטוענת כי יש לתת משקל רב לראיות האובייקטיביות, היינו למסמכים המלמדים כי מטרתו הגלויה של הכסף שהועבר למערער הייתה תשלום אגרת בית משפט. מטרה זו עולה בבירור, כך נטען, ממסמכים רבים – המסמכים שזויפו על ידי המערער, כמו גם ההסכמים שנערכו בין המערער לבין הבנקים, אשר מבחינים בבירור בין תשלום האגרה לבין שכר הטרחה, עניין שלגביו נוהל משא ומתן נפרד.

20. כמו כן, לשיטת המדינה, חרף טענותיו של המערער בעניין זה, אין לומר שמעורבותו של אלערוסי יכולה הייתה לשמש בסיס להסתמכות של המערער על הסכמה לכאורה של מי מהבנקים להסוות את שכר הטרחה כתשלום אגרה.

21. המדינה אף טוענת כנגד המשקל שהמערער ביקש לייחס למכתב, בשים לב לכך שהמסמך הוצג בשלב מאוחר של המשפט, ולכך שעולה מפסק דינו של בית המשפט המחוזי כי היו לו ספקות באשר למהימנותו. לשיטתה, מכתב זה אף אינו מתיישב עם הטענה כי המערער והבנקים ביקשו להימנע מלהתייחס בכתב לכך שהתשלום בגין האגרה כביכול נועד לשמש כתשלום שכר טרחתו הנטען של המערער. בנוסף, באת-כוח המדינה טענה, כי מאחר שהמכתב מתייחס לקבלת שכר טרחה בעתיד, הרי שנוסחו אינו מתיישב עם טענת המערער לפיה בנק אלעקארי ידע כי הכספים שכבר הועברו למערער עבור תשלום האגרה היו למעשה שכר טרחתו.

22. יתר על כן, באת-כוח המדינה עמדה על כך שהמערער לא החזיר את הכספים שהועברו אליו, ואף לא את הסכום שהועבר עבור עבודת המומחה של מעוז.

23. גם באשר לגזר הדין המדינה סמכה ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, תוך הדגשת החומרה היתרה הנובעת למעשי המערער ולהיקפי הסכומים שבהם נעברו העבירות הן כלפי המדינה והן כלפי בנקים זרים.

דיון והכרעה

24. לאחר ששקלנו את הדברים עמדתנו היא שדין הערעור להידחות על כל חלקיו.

25. באשר להכרעת הדין, אנו תמימי דעים כי ההסכמים שנעשו עם הבנקים בתוספת עדויותיהם של אלשאזלי, עיסחאק, חאפז ומעוז שהיו מהימנות ביותר בעיניו של בית המשפט המחוזי, מכריעים את הכף. לא מצאנו כל עילה להתערב בקביעותו העובדתית של בית המשפט המחוזי במקרה זה, אשר אינו נופל לגדרם של המקרים החריגים שבהם יש מקום לעשות כן (ראו למשל: ע"פ 2478/12 אגבריה נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (13.5.2015) וההפניות שם).

26. כאמור, המערער השליך יהבו על הטענה שהמכתב חושף את כוונתם הנסתרת של הצדדים, ובעיקר על המלים "שכ"ט עו"ד... המתבטאות באגרות". אולם, למעשה, איננו סבורים שהמכתב משמש למערער יותר מאשר משענת קנה רצוף. ראשית, הנמען למכתב היה אלערוסי, אשר היה ככל הנראה שותף למעשי המרמה של המערער. שנית, באותה עת, עלתה על הפרק האפשרות של צירוף עורך דין נוסף לטיפול בתיק, ובית המשפט המחוזי התרשם כי האמור במכתב נועד להכין את הקרקע לגרסתו של המערער, ככל שייחשפו מעשי המרמה שלו. שלישית, מתבקשת המסקנה כי המכתב אינו אלא מימוש של האמור בסעיף 7(ה) להסכם שכר הטרחה שנחתם עם בנק אלעקארי, ובו נאמר כך: "במקרה וצד ב' [בנק אלעקארי – דב"א] החליט לנסיגה מהתביעה מכל סיבה שהיא (שאלוהים לא ירשה) מתחייב צד ב' לשלם דמי האגרה והוצאות התביעה לצד א' [המערער – דב"א] בלי שכר טרחה עריכת הדין". הנה כי כן, הסכם שכר הטרחה הורה כי במקרה שבו הבנק מפסיק את ההתקשרות עם המערער, יהיה האחרון זכאי לקבל את האגרות ששולמו עד אותה עת. זאת, על מנת להבטיח שעורך הדין לא יישאר בחסרון כיס במקרה זה. אין במכתב כדי להעיד דבר וחצי דבר באשר להסכמה מוקדמת כלשהי להסוות את שכר טרחתו של המערער ככספי אגרה, וסביר להבינו כהפניה פשוטה לאמור בהסכם שכר הטרחה.

27. גם בכל הנוגע לכספים שהועברו למערער עבור שכר טרחתו של מעוז אין יסוד להתערב בקביעתו של בית המשפט המחוזי כי הללו שולשלו לכיסו של המערער שלא

כדין. מתברר, כי לאחר שבנק אלעקארי נענה לבקשתו של המערער להעביר לו תשלום מוקדם עבור שכר טרחתו של מעוז, המערער תרם לכך שהשירותים המשפטיים לא יסופקו באומרו למעוז כי הבנקים אינם מעוניינים בעבודתו ומסרבים להעביר את התשלום עבורה. בית המשפט המחוזי מצא את עדותו של מעוז מהימנה בעניין זה, ואף בכך לא ראינו להתערב.

28. התוצאה היא, שחרף העובדה שעורך דינו של המערער הפך כל אבן, אין כול בסיס לשנות ממסקנותיו של בית המשפט המחוזי, המעוגנות היטב בחומר הראיות.

29. על בסיס זה יש לבחון את הערעור על גזר הדין. הרשעתו המבוססת של המערער היא בשורה ארוכה של עבירות כלכליות חמורות. אכן, העונש שהושת על המערער אינו קל, והוא הדין בנפילתו "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא". אולם, גם העבירות שבהן הוא הורשע הן חמורות שבחמורות.

30. משנה משקל יש לתת לכך שהמערער הוא עורך דין, שנאמנות ויושר אמורים להיות נר לרגליו. ללא שמירה על האמון הבסיסי בין עורך דין ללקוחו לא יוכל לסכון מקצוע עריכת הדין, וחמור מכך – אנשים לא יוכלו לתת מבטחם בעורכי דין חרף הצורך להיזקק לשירותים משפטיים לשם הגנה על זכויותיהם (ראו והשוו: ע"פ 7090/06 פרידמן נ' מדינת ישראל (16.10.2007) (להלן: עניין פרידמן); ע"פ 1784/08 פרי נ' מדינת ישראל, פסקה 66 (5.2.2009) וכן דנ"פ 2334/09 פרי נ' מדינת ישראל, בפרט פסקאות 56 ו-101 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (23.5.2011) (להלן: עניין פרי)). המערער הצביע על כך שלא חמס את כספיהם של אנשים פרטיים. אולם, אין צריך לומר שהאיסור על גניבה חל לא רק על ממונם של אנשים פרטיים, וממילא נודעת חשיבות רבה להגנה על מוסדות פיננסיים אשר בהם הציבור שם את מבטחו. בנוסף לכך, בנסיבות העניין המערער פגע בשורה של אינטרסים חשובים, בכל הנוגע ליחס של גורמים מסחריים זרים הבוחרים להתדיין בישראל, כמו גם בכל הנוגע לעבירות המס והלבנת ההון שעבר.

31. אכן, צודק בא-כוחו של המערער כי הגדרת המונח "אירוע" לצורך תיקון 113 לחוק העונשין מבוססת על מבחן "הקשר ההדוק", היינו האם המעשים שבהם הורשע הנאשם היו חלק ממסכת עבריינית אחת או רצף אחד של אירועים (ראו: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקאות 5-10 לחוות דעתי (29.10.2014) (להלן: עניין ג'אבר)). במקרה דנן קיימות אינדיקציות לקיומו של קשר הדוק בין העבירות שביצע המערער: ה"רעיון" הבסיסי שעמד מאחורי התנהלותו של המערער מול שני הבנקים היה דומה –

גביית כספים מהבנקים לשם תשלום אגרה כביכול, אשר שולשלו לכיסו של המערער; המרמה כלפי מעוז הייתה כרוכה בתוכנית העבריינית ובהתנהלות מול שני הבנקים; ובשני המקרים הקשר המשפטי עם הבנקים נועד לקדם תביעה לזכויות במלון המלך דוד. במישור כללי יותר, דומה כי המערער קיבל בשלב מוקדם החלטה להשתמש בתגליותיו בדבר זכויות של בנקים מצריים במלון המלך דוד על מנת להוציא מהם כספים במרמה. בנסיבות העניין, השונות באופן מימושה של התכנית העבריינית המקורית למול כל אחד מן הבנקים אינה מנתקת את הקשר ההדוק שבין המעשים השונים שבוצעו לשם הגשמתה. יחד עם זאת, אין צורך להכריע בכך במקרה דנן. הלכה היא כי גם כאשר כמה מעשים נחשבים כחלק מ"אירוע" אחד הרי שבקביעת מתחם הענישה יש תמיד להביא בחשבון את מספרם וחומרתם של המעשים, כך שמתחם הענישה בגין האירוע יכול לעלות אף על עונש המקסימום בגין מעשה אחד (ראו: עניין ג'אבר, פסקה 9; ע"פ 5834/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 37 (20.11.2014)). במקרה זה, היקפן של העבירות, התחכום שאפיין אותן והפגיעה הקשה באמונם של לקוחות מצדיקים כולם שלא להתערב בגזר דינו של המערער, גם לו היתה מתקבלת הטענה שהעבירות מהוות אירוע בודד. מתחם הענישה שנקבע בבית המשפט המחוזי בגין כול אחד מן המעשים נמוך בהרבה מן המתחם שהיה ראוי לקבוע בגין כול המעשים יחדיו, והעונש שהושת על המערער אינו חורג ממתחם זה. זאת בפרט, בשים לב לרף הענישה בפרשות אחרות שנדונו בבית משפט זה, כדוגמת עניין פרידמן ועניין פרי שנזכרו לעיל. אכן, כישלונו של אדם שראה ברכה בחייו המקצועיים והאישיים הוא מעציב, אך אינו יכול לשמש בסיס לענישה מקלה, כאשר אין לזו מקום.

32. בטרם סיום, אבקש להעיר דבר מה נוסף, גם אם למעלה מן הצורך. כפי שתואר לעיל, המערער ביסס את הגנתו על כך שפעל בצוותא חדא כביכול עם שני הבנקים על מנת לרמות אחרים – הרשויות המפקחות על הבנקים במצרים – וכך לזכות בשכר טרחה גבוה. לטענה זו הוא לא הניח בסיס עובדתי. אולם, גרסה זו של המערער מעוררת אי-נוחות רבה, משום שהיא מלמדת, כשלעצמה, על נכונותו לנקוט בדרכי מרמה לשם השגת מטרתו, תוך התעלמות מן החוק ומן החובות היתרות המוטלות עליו כעורך דין.

33. סוף דבר: הערעור נדחה. המערער יישא בעונשו כאמור בפסקה 11 לעיל.

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים.

ש פ ט

השופט נ' הנדל:

חוות דעתה של חברתי, השופטת ד' ברק-ארז, מקובלת עלי הן לעניין הכרעת הדין והן לעניין גזר הדין. מצאתי לנכון להתייחס לנקודה אחת – שאף לשיטת חברתי אינה משפיעה על התוצאה – בשל ההיבט הכללי הכרוך בה.

הסנגור טען לעניין העונש כי יש להתייחס לכל העבירות שבהן הורשע המערער כאל "אירוע אחד". כידוע, במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין נקבע בסעיף 40ג(א) לחוק כי אם "הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם... לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע". לעומת זאת, אם מדובר בכמה אירועים, סעיף 40ג(ב) מורה כי בית המשפט "יקבע מתחם עונש הולם... לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים". במקרה דנן גם אני סבור, כדעת חברתי, כי לנוכח התוצאה העונשית אליה הגיע בית המשפט המחוזי אין מקום להתערב בעונש המאסר שהושת על המערער. ברם, מדברי חברתי עולה כי אין היא שוללת אפשרות שמדובר באירוע בודד, כפי שהציע הסנגור. לנוכח ההסכמה לתוצאה בערעור, אין מקום להרחיב בסוגיית הגדרת המונח "אירוע". אולם הואיל ומדובר בכלי שיצר המחוקק למצב של ריבוי עבירות – באירוע אחד או במספר אירועים – לא ניתן להתעלם לגמרי מסוגיה זו. לדעתי, מבחינה עובדתית, מוסרית ומשפטית – לא ניתן לקבוע כי מדובר באירוע אחד.

נזכיר בתמצית את העובדות. על פי האישום הראשון שבו הורשע, בשנת 2007 יצר המערער כלפי לקוח – בנק – מצג כאילו יגיש בשמו תביעה שבה עלות האגרה מגיעה למיליוני שקלים. בפועל הגיש תביעה שבה עלות האגרה נמוכה

מאוד, תוך שלשול מיליוני השקלים לכיסו, באמצעות פעולות זיוף ומרמה שונות שבוצעו עד לשנת 2010. במסגרת האישום השני הוא ביצע בשנת 2008 פעולות דומות, אף כי בתחכום רב יותר, כלפי בנק אחר. במסגרת האישום השלישי שלשל המערער לכיסו מאות אלפי דולרים נוספים מכספי אחד הבנקים, בשנת 2010. הכסף היה אמור להיות מועבר למומחה, במסגרת ההליך המשפטי שניהל המערער בשם הבנק. יתר האישומים עוסקים בהתחמקותו של המערער מתשלום מס עבור הסכומים ששלשל לכיסו במסגרת שלושת האישומים הראשונים.

העבירות בוצעו בין השנים 2007-2010. ניתן להתייחס לפחות לשתי פרשות שונות, שכן עסקינן במעשים שבוצעו כלפי שני בנקים שונים באופן נפרד. ביחס לכל אחד מהם בוצעו פעולות שונות. כמובן, מוטב היה לו המחוקק היה מגדיר את המונח "אירוע". אך משלא עשה כן, הוטלה משימה זו על בית המשפט. גישה לפיה "תכנית כללית" של עורך-דין לרמות לקוחות, ואף דפוס דומה של מעשים, די בהם כדי להפוך את כל העבירות לאירוע אחד ללא קשר לפרמטרים של נפגעי העבירה, מועד ביצוע העבירה ואופני תכנון שונים – נראית לי מרחיקת לכת.

כאמור, אני מצטרף לחוות דעתה של חברתי.

ש ו פ

ט

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז.

ניתן היום, ז' באב התשע"ה (23.7.2015).

ש ו פ ו ט

ש ו פ ו ט

ש ו פ ו ט